

"ترنجن دیاں نظماں لس الیہ
دا بیان نیں؟ بھرو میں گل کرو۔"

تعارف:-

.2

"ترنجن" پنجابی ادب دے جدید شاعری دے
شاعر "احمد راہی" جن نے لکھی دی شاعری اے۔
احمد راہی پنجابی ادب دے شاعر ہے۔
اونہاں نے "ترنجن" گرو دے جدید شاعری دی بنیاد
رکھی اے۔ اونہاں دا اصل نام "عالم احمد"
سی نے لکھنے اوناں دا نام "خورشید احمد"
رکھیا سی۔ اوہ ۱۹۲۳ء توں امرتسر وچ خواجہ
سید الفریز رگ کھرنجے۔ اونہاں نے امبی شاعری
دا آغاز اردو نثر لاء لکھ کے کیتا۔ مشہور شاعر
سید الفریز رگ کھرنجے اونہاں دے استاد بنے۔
اونہاں ۲۰۰۲ء وچ وفات پائی۔
"ترنجن" اس ویلے توں اکھیا
چاردا اے جیہ جوں کڑیاں کھٹے بلہ کے چرخہ
کڈیاں تے۔

ترنجن دا ویروا:-

.2

پنجابی نظماں دا ایہ مجموعہ ۱۹۵۲ء
توں شائع ہویا اہیاد بہا جہ احمد مدتم
کاسمی نے لکھیا اے۔
"ترنجن" اوہ ایہ کہ جیہ کڑیاں کھٹے بلہ کے نال
نال ایہ جذباں دا جی اظہار کردیاں نے۔
اسیں لئی "سعادت حسن منٹو"

آگے دے تے کہ ترنجین وچ کھربیاں اپنے جذبات
 دا اظہار وی کردیاں تے ایس لئی ایس مجموعے
 دا ناں ترنجین ٹون و دے ٹٹس بھوسکدا
 ترنجین دے دو حصے تے

(i) آب حصہ جو ان کھربیاں یعنی اتر مٹیار دی
 حراتی دے ڈرے مٹیاب دی ثقافت بیان
 کھیتی اے

(ii) دو حصے وچ وڈے حالات دے

3- ترنجین دا پہلا حصہ relate your headings to the qs statement.

ترنجین دا پہلا حصہ اتر مٹیار تے مٹیابی ثقافت
 دی عکاسی کردا اے

(i) پچھن دے کھڈاں راہیں پنہابی ثقافت
دا اظہار

احمد راہی دی مٹیلری پنہابی ثقافت دی موئہ موہ
 لہڑی مٹیلری اے اوئیاں اپنی مٹیلری وچ
 پنہابی ثقافت دے مٹیاب تے مٹیاب دے دیہاں
 دے دسہاں رواج بیان و کھالی دیندے تے
 اوئیاں ماں پوگھر و س دسہاں اتر مٹیار دے
 جذبات ٹون اپنی نظماں وچ بیان کیتا اے اوئیاں
 دی نظم "نواں نواں امبیاں ٹون بھور" وکھوئے

اے نواں نواں امبیاں ٹون بھور
 اے بھونڈاں وچ ان چھوٹیاں اعلیاں دے رس

رہے بانہواں وچ سبجیاں شاخاں دری بلور
 رہے ان کھڑے پھلاں جیٹی پاسیاں دری دکھ
 رہے ٹوراں وچ چڑھدیاں پیننگاں والا زور
 رہے ماییا، ٹٹے، ڈکھولیاں دے نئے نئے رنگ
 رہے دلاں وچ سدھراں داستا ستا شور
 تے آس ہوز کھاں اوڑاں جوان کھریاں دری کھڑتے
 دھوپ ری ثقافت نوں بیان کردا رہے۔

irrelevant.

تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی
 تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی

headings should be elaborate and relevant to the statement of qs.

جوانی دے حالات:

(ii)

اجڑا رہی تے ترخن وچ الٹا مٹیاں دری حدائی بیان
 کھڑا رہے۔ کہ تھولے ویاہ توں بعد ما پیرا، بھنا بھنا
 توں وکھ ہوئے لڈا لڈا ہوئی میرا تے تھلے تھلے
 تے او جی ژڈگی اخیر ہوئی اے۔ اوڑاں تے الٹ
 مٹیاں دے ترخن وچ پھلے جوہن تے مٹھوم جزبات
 نوں اچ بیان کردا رہے۔

چڑھدیاں جوانی نال چڑھ گیا بھلائی
 نوں نوں جوہن تے نوں نوں چادنی

قراوہ مٹیاں اچ مٹیاں دے نال گھدے وچ
 مٹیاں مٹیاں اے۔ او پیری جوہن چھلاں مٹی
 مار دی اے۔ وکھو

تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی
 تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی تھلی

قبر آب دن اوہ آجاندا ہے۔ تے اوہ لڑھکتا رہی
سیریاں دے سائے ایسے خواباں دے سُزارے دا ذکر
بڑے مان مال کر دی ہے۔

سُفنے وں آکے اڑیونی
کوٹی شریماں دے گھلاڈ کھول گیا
میرا سر کالجہ ڈول گیا

iii - دردتے و جھوڑے دا احساس :-

بھرتے و جھوڑے دا موندے سب وانگنوں ولس
گھول کے جان ادرھو موہا کر جاندا ہے۔ عاشقاں
توں وکھریا کر دندا ہے۔ سارے خواب سُفنے وانگنوں
چکنا چور ہو جاندا ہے۔ اُلس لٹی و جھوڑے دا
احساس یاداں دے پلارے احمد راسی دیاں
نظیراں دا خاص مجموعہ ہے۔

توں چھڈ کے بھر جانا سی
پیار زی کھیڈ رچاٹی کیوں سی
دے کے قول ہے پھر جاناں سی
دل دی بازی لائی کیوں سی

iv - ترنجن وچ پنجاہی لوک گیتاں دا بیان :-

احمد راجی جاپے جدا شاعری کیتی، پر اوہ پنجاہی
لوک مال چڑے دے سون۔ اونہاں نے اپنی شاعری
وچ پنجاہی دے لوک گیتاں، ماہے، مٹے بولیاں
پیان کرنے پنجاہی ثقافت دی شان و دکھائی
اے۔

اونہاں دی شاعری ترخبن "وجوں اک مایا
و بکھو

کھلے دی دکھاری اے

دل جیٹی نشہ مایا تیرے قدماں توں واریا

اک اور مایا و بکھو:

آسمانی تارے وے

بازی دل والی اسی جتے وی پارے

اونہاں ترخبن وج ٹی موی بیان کیتے

ٹہ و بکھو:

باریں برسین گھن گیا کھٹ کے لیا یا بندرے

سورے پیاراں دے زوراں نال نہ ہوندے

بولی وی ترخبن وج بیان ہوئی اے۔

بولی و بکھو:

اساں ہونٹاں نوں الے جندرے ماہر اچھیاں تے

واہ کوٹھی نال

۷۔ ترخبن وج لوک قصیاں دا ذکر:

ترخبن وج احمد راہی نے لوک قصیاں دا ذکر

کیتا اے۔ سرپاسوں لٹی مٹی مٹیاں نوں جوصلہ

دکارے انہاں لوک قصیاں دے مردان دا ذکر

کرے۔ اونہاں نے مٹیاں نوں "مرزا صاحبہ"

دے قصے وچوں مرزا دی بہادری دا ذکر

کرے اوٹوں جوصلہ دیا اے۔ "ترخبن دی آخری

نظم "مرزا ہوندوں را اچھا بیان کیتی اے

تے

ہے توں سزرا ہوندا را انجھیا
 تے میں تترئی زینہ نہ پھلندی
 سداڑے پیار دی مہا انجھی پینلھونوں
 بیٹری موت وی نہ توڑ سکی

-۷- دو جیاں توں مت دریاں گلاں :-

ترنجبن وج بھگلاں دریاں دو جیاں توں مت دریاں
 نے تے تیرے تیرے تیرے تیرے تیرے، اداسیاں تے ماہوساں
 را دور ماہراں دے بھگلاں جو اوٹاں وکھو تے دو جیاں
 نوں بھگلاں تے

پیار کرن توں مرنا چنڈا
 بندہ اکو واری سردا
 پیر ایس پیار نوں جھولی پاسے
 نیت نیت جینداں نیت نیت سردا
 ے آئی نہ کوئی مر نانی
 اڑیو پیار نہ کرنانی

- 4 - ترنجبن دا دو جا حصہ :-

ترنجبن دے دو جے جے وج وڑد دے حالات دے تے

عورتاں دی بے حرمتی دا ذکر :-

باکستان بنن لے وے انسان وج انسانیت مٹ گئی
 تے اوہ آہ جھئی جانور بن گیا سی، عورتاں دریاں لڑتاں
 مٹلا کر رہیاں سن۔ احمد راہی نے ایہہ قدامت خیز
 منظر اپنی ترنجبن دی اک نظم "سن وے باہل"
 وج بیان کدنی اے۔

سُن وے باہل میریا، تیرے ٹٹ گئے ^{سناہ} ٹٹ گئے مان
 تیری شرمناں والی دکھی
 تیری پلکھ پکیراں سج زل گئی، مٹی وچ مل گئی
 تیری شرمناں والی دکھی نوں آج ویلکھ کہ سب شرمناں

سماج دا المیہ:-

(ii)

وٹڈ رے وے عورتاں نون بوسیت ڈلت چکنی
 پٹی. اورناں دیاں عزتاں لٹھاں گئیاں. اونیاں
 الٹھ مٹیاں نون ویراں، ماپیا نون وکھنیا کرنا.
 تے ادہ جدھوں اپنے سکیاں رشتیاں کول گئیاں
 تے اونیاں تے موئیہ تے. اونیاں نون اپناں
 نو اٹھا کر دتا. احمد راجی اونیاں الٹھ مٹیاں
 دا دکھ درد تے تیرن ری لہم بوسے ہو گئے بھیرے
 وچ بڑی درہی تے ڈھنگ ٹال بیان کسدا رے.
 بوسے ہو گئے بھیرے سارے ٹٹ گئے مان
 سیراں اُتے جان وائے آج اکھونہ ملان
 بوسے ہو گئے بھیرے
 آکے زندیاں کداریے بہ آسین رہ گئے آن پیا سے
 ایویں بے آساں دل نون آساں تے دلا سے

اپنے عہد دا گرب:-

(iii)

رائگنیاں بٹن لئی احمد راجی موران دی عمر ۱۹۱۶
 سال سی۔ ۲۲۴ سال دے جوان تے فیر دیوں وی
 سہرے. اونیاں نے اپنی شاعری انیاں حالات دا اکھراں
 دا بانا کھوایا رے. اونیاں نے ادہ حالات اپنی اکھی

و کچھ سن۔ شہاب نے طنج دریاواں نوے پانی توں
رست ہو یا و کھدا اے۔ خون خرابا، طور تان دیاں
عزمتاں اوہ سب قہما ت محمد متظر اونیاں و کچھوے اوتان
توں لفظاں وچ بیان دتا اے۔

چینی میری لیراں کتیراں، بھیناں دیو و پرو
وے چینی میری لیراں کتیراں
ٹٹیاں ساریاں جداں سے
ایتھے سارے ہو گئے اُنے
بھیناں لٹیاں ویراں، بھیناں دیو و پرو
وے چینی میری لیراں کتیراں

سید اختر جعفری نے بقول نثر خب توں لڑھ لڑھ کر
توہیاں لیریاں نے
عام لوکاں دے دکھ درد دا اظہار
جانی توں چنگا بناون ایٹی مشہور
حالات دا ڈھونڈنا مشاہدہ

add more arguments.

مکملی گل

-5

احمد رابی دا جدید شاعری وچ وکھرا مقام اے۔
اونیاں ایہہ کتاب نثر خب لکھ کے آپ با سے ورڈ
دے حالات تے وچے با سے مٹی ایی ثقافت توں
بیان کیتا اے۔ اونیاں کمال نے پھر و ان شاعری لہج
اے۔ بقول ڈاکٹر اسرار
احمد رابی توں ایہی ژباں نے بیان اے
مکمل شیور حاصل سی۔

اونیاں نے شاعری جو سب آسان سادہ قلم ژبان را در را و کیتا اے

work on the structure of the answer. use headings and arguments relevant to the qs.